

# FÜGGETLEN MAGYARSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Mátyás király-tér 10. szám.  
Telefonszám 164

Felelős szerkesztő:  
DR. KNÉZY LEHEL.

Egy szám  
12  
fillér.

Lapkiadó:  
DR. BAJAI ERNŐ.

Előfizetési árak:  
Helyben negyedévre 8 pengő.  
Vidékre negyedévre 8

## A román diákok Párisban.

Románia városai, de különösen Bukarest, szívesen sütkéreztek abban a fényben és pompában, amelyet Páris nyújt az idegennek. A bukaresti bojárak és gyermekeik szívesen keresték fel a francia fővárost. Ez a sütkézés lassanként megszokássá vált azok részére, akik pénzzel bírták. Így lassankint Bukarestben állandósult a Páris imádat s Páris-utazási láz s hogy Páris is lásson valamit a román rajongásból, hát Bukarest egy pár főutonalát a francia főváros vonatkozásaival hintették tele s ha Bukaresten rajta is volt a balkáni máz, azért egymás között, házihasználatra, ók „kis Párisnak” keresztelték el Bukarestet. Páris, fényében és pompájában, értékcsorbulás nélkül sok mindent elbír, még azt is, hogy Bukarestet a francia fővárossal merjék összehasonlítani, a merész romániai hidalgók. Ezt a kis kisiklást még elbírta a franciák büszke fővárosa, de arra már érzékenyen fölajdult, hogy Románia ifjúsága ezer szápra lepte el a párisi főiskolákat s amikor diplomával vagy anélkül hazatértek balkáni országukba, sok más emlék mellett magukkal vitték azokat a számlákat is, amelyeket minden esetben elfeledtek kiegyenlíteni.

Franciaország egy ideig bizonyára türelmesen hallgatót a román testvérek adósságszámlájáról, de amikor látta azt, hogy a számla és az adósság nő, lépéseket tett Bukarestben, még pedig egyenesen a román kultuszminiszternél. Hogy mi lehetett a barátságos, testvéri demarsban, azt csak sejteni lehet abból a rendelkezésből, amelyet csak a közelmúlt napokban adott ki a román közoktatásiügyi miniszter. A drákói szigorúságu miniszteri rendelkezés arról szól, hogy a Franciaországból származó diplomákat mindaddig nem nosztrifikálja a kormány, amíg a diákok, vagy hozzátartozók a párisi számlákat ki nem egyenlítik.

Hogy mennyire komoly háttérre volt a francia demarsnak, kiténik ez abból is, hogy a kultuszminiszteri rendelet felsorolja azon diákok neveit is, akik Párisból kiegyenlített számlával távoztak. A diákok névsora többszázra rug s Bukarest az utóbbi napokban más ól sem beszél, mint arról a „brutalitásról”, amellyel a minisztérium megszegyenítette a Párisban tanuló ifjúságot. Arról természetesen senki sem akar tudni, hogy a romániai diákmorál már évek óta próbára tette a párisi hitelezők idegeit s esztendőik hosszú tárgyalása előzte meg azt a lépést, amelyet a közoktatásiügyi miniszternek kénytelen-kelletlen meg kellett tennie.

Felejtik Bukarestben, hogy a külföldi diákkongresszusokról ugyanilyen körülmények között távoztak a román ifjak, sőt igen sok szálló, vendégfogadó belső berendezésében is igen igen ráfizetett esetről-esetre a román diákok vendégeskedésére.

Páris szereti a könnyedséget, a százdvégi kedélyt, de irtózik a balkáni zamattól. Irtozásában még az sem feszélyezi, hogy román testvéreiről kell kiállítani a bizonyítványt, mert testvériség ide, testvériség oda, Franciaor-

szág nem hajlandó leírni, vagy kifizetni Románia kifizetetlen számláit. Minden mulatozásnak Katzenjammer a vége s minden mulatozás után jön a kijózanodás.

## A Sugovica rendezésének fontosságáról tartott csütörtökön este előadást Böröcz Mihály m. kir. folyammérnökségi műszaki tanácsos a Baja város vízellátását megvilágító egészségügyi előadás-sorozat keretében.

A Sugovica súlyos problémája Baja városának néhány esztendő óta, mióta a Sugovicában nyaranta, de még télen sincs víz. Téli a hideg miatt nem érezhető a Sugovica bűze, de nyáron annál akutabb problémaként nyomul előtérbe a Kamarás-Duna rendezésének kérdése, mert a Sugovica elviselhetetlen büzt áraszt, megfertőzi a város levegőjét, a vize szintén inficiál, úgy hogy nyaranta a benne való fürdést is megtiltja a hatóság.

A városi hatóság maga is érzi, hogy súlyos felelősség terheli ezen a téren, mert évek óta heroikus munkát fejtett ki, hogy a Sugovica rendezésének ügyét tető alá hozza. Nagy jelentőségű diplomáciai s egyéb tárgyalásokat folytatott a hatóság a Kamarás-Duna érdekelteivel s bár a legnemesebb szándék vezette a várost, a tanácskozások mégsem vezettek eredményre. Sőt a negatívum annyira elkedvetlenül tette a hatóságot, hogy dr. Vojnics Ferenc polgármester a múlt év nyarán bejelentette, hogy a Sugovica rendezésének ügye 1945. évig végleg lekerül a napirendről, vagyis a város megvárja, amíg a Ferenc-csatorna r. t. koncessziója lejár, mert a város nem hajlandó a saját pénzén kikaparni a gesztenyét, hogy azt a Ferenc-csatorna gyümölcsöztesse 1945-ig.

Igy áll egyelőre ez a kérdés, amelylyel azonban a Sugovica problémája nincs megoldva. A közönségnek az az érdeke, hogy a Sugovica használható legyen, benne fürödni lehessen és hogy a város egészségügyét ne fenyegetse semmi komplikáció a csatorna részéről.

Erről a kérdéstről tartott tegnap, csütörtökön este előadást a város háza közgyűlési termében Böröcz Mihály műszaki tanácsos, a bajai m. kir. folyammérnöki hivatal vezetője, aki ennek a kérdésnek legalaposabb ismerője s így teljes joggal mondhat véleményét és kritikát a Sugovica kérdéséről.

Az előadásorozatot, ami tulajdonképpen egy szakjellegű ankét, a tiszti főorvosi hivatal rendezte a város ivóvízellátása kérdésének minden oldalról való megvilágítására.

### A hallgatóság.

Az előadást előkelő közönség hallgatta végig: dr. Vojnics Ferenc polgármesteren kívül főleg városatyák, akiket közelebből érdekel már csak városfejlesztési szempontból is a Su-

govica probléma, azonkívül mérnökök, — legalább 12 mérnök volt jelen — orvosok, katonatisztek, bírák, a Ferenc-csatorna érdekelteit s általában azok, akiknek egzisztenciáját érinti a Kamarás-Duna rendezése.

Az előadást azonkívül meghallgatta a törvényhatósági bizottságnak néhány legidősebb tagja és volt tagja, így Bajaj Péter, a városatyák doyenje, aki 54 éve egy folyttában bizottsági tag 1876 óta, Székely Károly ny. ciszt. gimn. c. igazgató, Dely Géza stb., akik 50—60, sőt 70 éves tapasztalattal bírnak a Sugovicát illetően s akiknek a tapasztalatai szintén értékesítőek volnának ennek a kérdésnek rendezésénél.

Feltűnő volt, hogy csak alig négy hölgy volt jelen: érthetőleg a hölgyközönségnek a figyelmét nem tudja lekötni az ilyen nehéz szakelőadás, még akkor sem, ha az a való élettel tart kapcsolatot és gyakorlatilag meg is valósítható.

### Az előadás bevezetése.

Az előadást dr. Burtik Andor városi tiszti főorvos vezette be. Utalt arra, hogy a tiszti főorvosi hivatal a jelenlegi ismeretterjesztő egészségügyi előadások sorozatában Baja város ivóvízellátásának kérdését világitatja meg minden oldalról, mert fontos az is, hogy a közönség is tisztán lásson ebben a kérdésben. Az első előadás a Kamarás-Dunáról szól, mert úgy véli, hogy ez az alapja a város vízellátásának. Ez az előadás inkább műszaki, mint egészségügyi szempontból szól hozzá a megválaszolandó kérdéshez. A Sugovica igen fontos nagy horderejű kérdéssel van összefüggésben. Úgy kellene lenni, hogy éltető erőt hozzon a város szívébe: az volna a helyes, ha a városnak hasznára volna, nem pedig a kárára. A Kamarás-Duna rendezését sürgősen meg kell oldani, mert fojtogatva nehezedik a város közegészségügyére. A kérdés fontosságát mindeki belátja s ez kedvező perspektívát is nyújt: talán nem vagyunk messze a kérdés végleges tető alá hozásától.

### Az előadás.

Ezután dr. Burtik főorvos felkérésére megtartotta előadását Böröcz Mihály műszaki tanácsos. Avval kezdte, hogy precízen megmagyarázta s nem szakemberek részére is érthetővé tette a Duna és általában a folyóink vízállásáról a földmívelésügyi minisztérium

XI. ügyosztályának vízrajzi jelentéseit, mert sokan érdeklődnek nála és hivatalában, hogyan kell értelmezni a jelentésekben a plus és minusz jelzéseket. Szólt Vásárhelyi Párról és Kvassay Jenőről: az első alapozta meg Magyar-



Böröcz Mihály, műszaki tan.

országon a vízrajzaszaktól az utóbbi kezdeményezésére kreálták a földmívelésügyi minisztérium vízrajzi osztályát.

Mindketten minden vízmérnök büszkeségei. Magyarázatát adta, mi az oka annak, hogy a Duna különböző szakaszán egyszerre van áradás és apadás.

### Tárgyalások a jugoszlávokkal.

A Kamarás-Duna rendezése tovább el nem odázható sok olyan okból, amik nyomatókkal esnek latba. Baja hajlandó is a megoldásra, ha bizonyos feltételeket teljesít a Ferenc-csatorna, amik a terhek igazságos elosztására és a befektetett tőke kamatainak biztosítására vonatkoznak. Utalt arra, hogy a Kamarás-Duna rendbehozása és karbantartása nem a város és nem az állam kötelessége, hanem egyesegyedül a Ferenc-csatornának, amely azelőtt be is tartotta ezt a szerződés szerinti kötelezettségét, csak azóta nem hajlandó erre, mióta Trianon megfosztotta csatornahosszának legnagyobb részétől. Utalt ezután azon tárgyalásokra, amiket Baja város vezetősége a Ferenc-csatornával és a jugoszláv csatorna-érdekeltség kiküldöttyével folytatott. A jugoszlávok belátták azt, hogy a Ferenc-csatorna, Ferenc József-csatorna és Táp-csatorna jugoszláv szakaszának szempontjából is a legfontosabb rész a Kamarás-Duna torkolata és annak rendezése, mert máskülönben nem tudnak vízhez jutni s nem tudják a csatornát értékesíteni. A trianoni békeszerződés kötelezi ugyan az országot, hogy nem zárhatja el a zsilippel a jugoszláv csatornaszakasz vizet való táplálását: ez azonban csak arra az esetre szól, ha van víz a csatornában. A békeszerződés nem kötelezi Magyarországot, hogy milliós befektetéseket eszközöljön csak azért, hogy a jugoszlávok vízhez jussanak. A gyökeres rendezés során azonban elérhető volna, hogy állandóan volna víz a csatorna minden szakaszában. A csatorna 240 km. hosszú: ebből 207 jugoszláv területre esik, 33 km. pedig magyar terü-

Eredeti angol és holland rum és likőreszenciák, ezek készítéséhez finom szesz, valódi tokaji konya, rum, tea stb. olcsó és megbízható a **Városi Drogériában, Baja.** Vörösmarty Mihály utca 1. — Telefon 350.

letre. Ez alapon a jugoszlávok hozzájárultak ahhoz is, hogy a költségek  $\frac{1}{2}$ -ét ők,  $\frac{1}{2}$ -ét pedig a magyarok viseljék. A jugoszláv kiküldöttek igen konciánisan viselkedtek; belátták azt is, hogy a területükön a csatorna legutolsó méterjének kulesa is a Kamarás Duna torkolatának rendezése, mert enélkül nincs víz náluk sem. Minden szépen ment, csak amikor a költségek viselésének garanciájára került a sor, olyan nevétséges ajánlatot tettek, ami felborította a tárgyalást és lehetetlenné tette a megegyezést.

#### A Sugovica nevének eredete.

Azokkal szemben, akiknek lelke hajlamos a romantikára s azt hajlandóak hinni, hogy a Sugovica név mögött valami romantikus historia húzódik meg, kénytelen megállapítani, hogy a Sugovica név szláv eredetű. A néphit olyasmit tart, hogy a szerelmi hídnál lévő csárda tulajdonosának Vica nevű leánya besugta a csendbiztosnak a betyárok rejtékhelyét s ezért az egyik szegénylegény a vízbe fojtotta. Azelőtt nem is Sugovica, hanem Sugavica volt a neve a régi, 100 év előtti térképeken. Ezzel szemben a valóság az, hogy ez az elnevezés szláv eredetű s az alapja a következő: Sugava vodica, ami idők folyamán fonetikus összevonva lett Sugavoda, illetve Sugavica. A sugava vodica pedig magyarul azt jelenti, hogy „rühes vízecske”, helyesebben tisztátalan, piszkos víz, mert hiszen a város szennyvizét vezették bele s így folyt le.

#### A régi kotrások.

Ezután elmondotta, hogy 1909-ig a Ferenc-csatorna gondoskodott a Kamarás-Duna karbantartásáról, akkor az állam vette át. Ismerette 1909-től kezdve a kotrásokat, hogy hány ezer köbméter iszapot távolítottak el belőle évenként s hogy az mibe került. Hosszasan vázolta a segítés módját, amely az volt, hogy a torkolatot át kell helyezni, hogy sarkantyuba ütközzék a hordalékot hozó Duna vize s így akadályozzák meg az új torkolat eliszapodását.

A Kamarás-Dunát teljes terjedelmében kotortatni kell s ennek során mintegy 290,000 köbméter iszapot kell eltávolítani belőle három tagozatban, ami 338,000, 310,000 és 170,000 összesen 818,000 pengőbe kerülne.

Hosszasan vázolta azt, hogyan történt a Kamarás Dunának egész hosszában + 1 méterrel való eliszaposodása, úgy hogy most mintegy 3 m vastag iszapréteget kellene mozgósítani 1909-től, illetve 1916-tól, az utolsó kotrástól 1926-ig, a szerelmi Dunagát áttörésig szóló időre az eliszaposodás egyharmada esik, a kétharmada pedig arra az időre 1928 nyaráig, amíg a Kamarás Duna élő, illetve folyó víz volt. A víz rengeteg hordalékot hozott amit lerakott. Végül is úgy akadályozták meg a további eliszaposodást, hogy a földmívelésügyi miniszter utasítására helyreállították a szerelmi zsilipet s elzárták az élőviz letolását. Megcáfolta egyeseknek azt a véleményét, hogy a Sugovica-rendezés úgy képzelhető el legegyszerűbben, hogy élővízzel kell tenni a Sugovicát s a kihordja majd a mederből a sok lerakott iszapot. A valóság ennek az ellenkezője, mert éppen akkor rakta le a sok hordalékot, ami viszont azon fizikai törvényben leli a magyarázatát, hogy a víz nagyobb kerülőt tesz, a víz sebessége csökken s ideje van leejteni a magával hozott hordalékot. Megállapítja azt is, hogy a város fejlődésével, csatornázásával s gyárosodásával a víz tisztálansága szerfölött megnövekedett. Utalt arra is, hogy a torkolat áthelyezését a téli és kereskedelmi kikötő építésével kell kapcsolatba hozni, amiből a városnak, iparának és kereskedelmének volna haszna, mert a vízi járművek személyzetükkel itt töltenék a telet. Ha a Kamarás Duna kérdését

így oldanák meg s tennék élővízzé, akkor a partokon a rakterület jelentősen nagyobb lenne és azok értéke is emelkednék. A házakat a Kamarás Duna Nemzeti Szállón túli részén nem úgy kellene elhelyezni, hogy személtiket a Sugovicába dobják, hanem úgy, mint a Sugovica-soron, hogy frontál nézzenek a vízre. Szólt még arról, hogy a torkolatáthelyezés már csak azért is fontos volna, mert a szárnyvasut egyre szédületesebben növekvő forgalmának elhelyezésére újabb területet nyernének, már pedig most semmilyen irányban sincs tere a terjeszkedésnek. A szárnyvasut forgalma örvendően csáfolta meg a szakemberek székszékeit, mivel annak idején avval akarták megakadályozni, hogy nem érdemes megépíteni, mert nem lesz forgalma s nem hozza meg jövedelme a beléje fektetett tőke kamatát sem. Majd rajzokkal illusztrálta az előadást s térképen mutatta be a régi Duna és Sugovica fo-

lyását, illetve medrét, amely más volt, mint a mai: hiszen a gázgyár fele része is valamikor a Sugovica medre volt. Szakszerű felvilágosítást adott a hullámtérrel és az ártérrel s vázolta az azok közti különbséget: ártéri adó van, de hullámtéri nincs. Végül a Vajasméderről adott kimerítő ismertetést s rámutatott ezen a téren a néphit tévedésére, mert Baján vagy a város határában Vajas meder, vagy evvel kapcsolatos eredet nincs. Mindvégig élvezetes, lebilircselő, pompás előadói készséggel megtartott előadását avval fejezte be Böröcz Mihály műszaki tanácsos, hogy itt az ideje, hogy közegészségügyi, városfejlesztési és gazdasági szempontból véglegesszék a Kamarás Duna rendezését.

A közönség megtapsolta az előadót magas színvonalu s a gyakorlati megvalósítás útját megmagyarázó előadásért.

## Kisvárosi kulturpolitika.

### II.

Néhány hónapig nyugodtan folyt az iskola munkája, midőn a tanácsi ellenzék parádés lovát húzta ki a porondra. Két egymástól teljesen független törvény két paragrafusát húzta össze és elrendelte, hogy az összes polgári és elemi iskolai tanerők ingyen tanítsanak a tanonciskolákban és célra az akkor még felekezeti jellegű elemi iskolai tanítókat, köztük az autonóm izraelita hitközség tanítóit és tanárait rendelte ki. Én, a komolyág látszatát megőrzendő, összehívtam ezeket a tanerőket és mindegyiket megkérdeztem, hogy ingyen tanít-e? Mind nemmel felelt, mire orrot kaptam, mert a tanítókat nem megkérdezni, hanem kirendelni, a tanításra beosztani kellett volna. A közgyűlés zajos derűtlenséggel fogadta az ellenzéki főkolompos subtilis iskolajogi érveléseit, különösen azt, hogy a tanonciskolák 1000 K államsegélyt majd bevételre utalják, a tanítókat pedig ingyenmunkára kötelezik. Én saját veszélyemre és felelősségemre rendeltet el a tanítás folytatását, a tanerők sajátomból fizetnek és elhittetem velük, hogy a tanács a per eldöntéséig fizetni fog és egy dörgedelmes appellatívában a miniszterrel kértem rendet, a véres verítékekkel szervezett tanonci-kolák munkájának zavartalan fenntartását. Ezalatt az ellenzék azzal kedveskedett, hogy kiltásba helyezte állásom elvesztését; bizakodása nem soká tartott: a miniszter keményen megleckéztette a tanácsot, határozatát megsemmisítette és az igazgató kiadásainak azonnali megtérítését rendelte el. Ezzel biztosítva volt az iskola békés munkája, az ellenzéknek elmúlt a kedve a további tanügyi munkásságától.

A következő husz év az intézet nagyarányú fejlődésének ideje volt, rendszer, felszerelése, tanerőinek képzettsége és irói munkássága tekintetében messze felülmulta az állami polgári iskolákat, minden osztálya párhuzamos volt, tanulónak száma túlhaladta a 400-at, köztük 170-180 volt a vidéki, végzett tanulóit szívesen látták a környék középiskoláiban, az 1905-6-ban emelt épület csín és szépség tekintetében ritkította párját. A milleniumi kiállításról az igazgató elismerő, az 1903-ban tartott szegedi kiállításról díszoklevelet hozott, ugyanezt az intézet elzést, az 1900 évi bajai iparkiallításán díszoklevelet kapott, 1899-ben Ófelsége az igazgatót az arany érdemkeresztrel tüntette ki. Pédás volt az iskola charitatív tevékenysége, 30-40 tanuló kapott évenként ruházatot, 15-20 tanuló vett részt díjtalanul tanulmányi kiránduláson, tanulóit ott segítette az iskola, ahol erre alkalom kínálkozott. Munkásságának hatása köz-

gazdasági téren is megnyilvánult: száz és száz végzett tanulója nagyobb keresettel indult meg pályáján, mint aminőt atyja annak végén bírt. A háborus éveket jól állotta meg az iskola, tanulónak száma is csak 70-nel (17 szalalék) csappant meg, a megszállás sanyargatásai közt körültekintő gondosság és óvatosság, nemcsak a butortatot és felszerelést mentette meg, hanem ennek feleslegével a gimnázium nehézhelyzetét is megkönnyítette.

Uj plébános került 1922-ben városunkba, aki minduntalan megkérdezte, hogy mióta szolgálok; szolgálati éveim száma, a polgármesternek évenként megismételt felszólítása folytán, már 5-tel haladta túl a köteles szolgálati időt, háromszor kértem már nyugdíjaztatásomat, három hatósági orvos nyilatkozott, szemem gyengesége miatt, munkaképtelenségem, de mindhiába, kérelmemet nem tárgyalták, az volt a nézet, hogy az akkori nehéz időkben állását elhagynia senkinek sem szabad. Ekkor egy gyógyszerész kezdte rebesgetni, hogy a jövő évben más lesz a polgári iskola igazgatója. Utána jártam a dolognak és a plébános ur egyik kollegájától tudtam meg, hogy már eljövetele előtt az igazgatói állást egy teljesen ismeretlen, szintelen, velem majdnem egykoru, minősítés dolgában pedig jóval alattam álló kollegának ígérte oda. Megválasztása esetén leszorult volna az a kitűnően képesített, hat nyelven beszélő, hat évi hadifogságot szenvedett fiatal ember is, akit a közvélemény utódomul már régen kiszemelt.

„Infandum regina jubes renovare dolorem” mondja Aeneas Didó királynőnek, midőn ez nógatja, hogy beszélje el Troja pusztulását; én is hallgatók, mert mindannyian élők még az akkori szereplők. A közönség haraggal utasította vissza a csunya kezdeményezést, kiszemelt utódomat egyhangulag, a plébános szavazatával is, megválasztotta, én pedig sok olyast tudtam meg magamról, amit még nem tudtam, így pl.: hogy szabadkőműves vagyok, hogy 41 év alatt semmit sem

dolgoztam, naponta csak egy kicsit fel- és beballagtam, hogy az érdemkeresztet szabadkőműves érdemekért kaptam. Bucsú nélkül utaztam el, az iskola nem vett tudomást távozásomról, csak az iskolaszolga jelent a pályaudvaron s könnyes szemekkel vett búcsút attól, aki négy évtizeden át gondozta a iskola embereinek és ügyeinek javát.

H. R.

## A meglepetések éjszakája. A BSE szenzációs műsoros táncestélye.

1930. február 15-ike nevezetes és szenzációkban gazdag dátuma lesz a bajai közönségnek. Ekkor fog lezajlani a BSE műsoros táncestélye, amikor is a bajaiaknak nem mindennapi műélvezetben lesz részük. Az ezerszámra szétküldött meghívók alapján már tájékozódva van a közönség a fényes műsor szereplőiről és ha most nem foglalkozunk külön-külön a szereplők mindegyikével, ez csak azért történik, mert úgy sem tudnók azokat az előítéleteket eloszlatni, amelyeket a nagyközönség a műkedvelőkkel szemben táplál. Egyet azonban nem hallgathatunk el, nevezetesen azt, hogy a műsor keretébe beillesztett scenirozott tánc és énekszám, amelynek melódiai még a közelmúltból ismeretekes voltak, osztatlan tetszést fognak aratni és ez a műsor szám lesz az, amely le fogja dönteni az előítéletek erős falát. Ezt a melódiát szombattól kezdve mindenki dudolni fogja és hogy a közönség szívéhez még közelebb kerülheszenek ezek a kedves melódiák, a rendezőség az estélyen minden belépőjegy mellé a dal szövegét mellékeli. A többi meglepetések elé nem vághatunk, annyit azonban bátran le merünk szögezni, hogy a bajai közönségnek fedhetetlen estét készít elő a BSE rendezősége. A kedves és fölötté értékes műsort tánc köveit, amely előreláthatólag a reggeli órákig fog tartani és hogy mindenki jól mulasson, erről a jól megszervezett rendezőség gondoskodik.

## Költözködik a Magyar Nemzeti Bank bajai fiókja.

Végre teljesen elkészült a Magyar Nemzeti Bank bajai fiókjának monumentális épülete és a Bank beköltöztetik saját otthonába. A Bank február 15-én délelőtt 11 órakor bezűnteti régi helyiségeiben a munkát s hétfőn február 17-én reggel 8 órakor veszi fel újra a Gróf Széchenyi utcában levő új palotájában. Akinek sürgős dolga van a Bankban, az még szombaton, a reggeli órákban elintézheti.

Városunk szép középülettel gazdagodott s a Magyar Nemzeti Bank most már saját modern és kényelmes otthonában folytathatja a bajai pénzügyi áldásos tevékenységét.

Reméljük, hogy a javuló pénzügyi fokozott tevékenységet fog jelenteni a Bankban és gazdasági életünkben egyaránt.

## ELADOM

esetleg (több részre osztva is) üzlethelyiségnek bérbeadom

Mátyás király-tér 1 számú

**h á z a m a t.**

Reiter Jakab, Gludovác Ferenc utóda.

A budapesti

**ROYAL ORFEUM** vendéglátó

Február 17-én, hétfőn az Urániában

## Ma három éve gyultak ki Baján először a villanylámpák.

Statisztika az ipari áramfogyasztásról, amely egyttal a gazdasági válságnak is tükrö.

Miután ma három éve gyultak ki Baján legelőször a villanylámpák, erre való tekintettel megpróbáltuk összeállítani, vajjon milyen hatással volt Baja város lakosságára nézve az elektromosáram szolgáltatása ipari szempontból.

A mai napig összesen 118-an fogyasztanak motorikus áramot és a posztógyáron kívül ma 135 db. elektromotor van üzemben. Ezen elektromotorok közül 56 db. szolgál házi vízellátást célzó szivattyúk hajtására, 6 db. kukoricadarálóban van felszerelve, 10 db. szolgál faipari gépek hajtására, 13 db. működik vasiparban, 4 db. a textiliparban, 3 db. nyomdagépeket hajt, míg a többiek a sütő, cukorgyártó, hentes, kályhás, bőr, sablonkészítő cipő stb. iparban, a mezőgazdaságban és egyéb helyeken találunk alkalmazást.

A fenti motorok összteljesítménye kerek 400 lóerőt tesz ki: a legkisebb motor 0.3 HP. teljesítményű a legnagyobb pedig ezidőszerint tizenkilenc HP.

A motorikusáram nagy mértékű terjedését legjobban illusztrálják az alábbi fogyasztási adatok:

Míg az első üzemévben 26 867 kilowattóra volt a motorikusáram fogyasztás, a második évben ez már 77.101 kilowattóra emelkedett, a harmadik

évben pedig még a rosszabbodó gazdasági viszonyok között is már 116 505 kilowattóra volt, amelyhez még hozzá kell számítani nagyipari fogyasztási címen az első évben 4 500 kw.-órát, a második évben 243 000 és a harmadik évben 191 500 kilowattórát.

Ha az elektromotorok által meghajtott gépek számát összehasonlítjuk a villamosáram-szolgáltatás előtti időszak egyéb hajtóerőivel, mint gőzgépek, benzinnel, szivó, vagy világítógázmotorral stb. meghajtott, a fentiekhez képest elenyésző számú gépekkel, ugy azonnal szembetűnik az elektromosáramnak ugy az iparban, mint a gazdaságban és háztartásokban való áldásos hatása. Különösen megbecsülhetetlen az elektromos hajtóerő a kis iparban, ahol egy-egy szerszámgepet naponként igen sokszor, de rendszerint rövid ideig használnak, amikor is a minden előkészület nélkül azonnal megindítható és csak áramot üzemkészen fogyasztó elektromotorral a vereséget semmiféle erőgép még távolról sem képes felvenni.

Igen kívánatos volna, hogy az elektromos meghajtásnak eddigi lendületes fejlődése tovább is hasonló mértékben folytatódjék, amit bizonyára nagymértékben elő fog segíteni a motorikus árammegyőzések a közelmúltban való leszállítása is.

## Ujabb mozgalom a névmagyarosítás megkönnyítése érdekében.

Minden becsületes magyar embernek joga van a magyar névhez, ép úgy, mint a magyar levegőhöz, — mondja Meskó Zoltán.

Az elmúlt évben többen szóvá tették, hogy az idegen nevé magyar állampolgároknál bizonyos nehézségeket okozik nevék megmagyarosítása. A kormány részéről annak idején nyilatkozatok hangzottak el, amelyekben megígérték, hogy ezt a kérdést a jogosság és érdemesség szempontjából, de minden esetre méltányosan fogják elbírálni.

Most újabb mozgalom indult meg a képviselők körében, hogy a névmagyarosításoknál gyorsabb és könnyebb eljárást tanúsítsanak. A kormány támogató képviselők is szükségesnek tartják a könnyítéseket, ezért a legközelebbi pártértekezleten ismét fel fogják hívni a belügyi kormány figyelmét annak fontosságára.

Arról az akcióról, amely újabb felhangolt az egységes pártban a névmagyarosítás rendszerének megváltoztatása céljából, Meskó Zoltán nyugalmazott



MESKÓ ZOLTÁN, orsz. gyűl. képviselő.

államtitkár, orsz. gyűl. képviselő, Baja város törvényhatósági bizottságának örökös tagja a névmagyarosítással kapcsolatban ezeket mondotta:

„Minden becsületes, tisztességes magyar embernek joga van a magyar névhez, ép úgy, mint joga van a magyar levegőhöz. Aki fedhetetlen előéletű, hazafias és erkölcsi szempontból kifogástalan és ezt erkölcsi bizonyítvánnyal is igazolja, annak joga van a magyar név felvételéhez.

Ugy tudom, hogy a párt nagy többségének az álláspontja, hogy lehetővé kell tenni a tisztességes magyar emberek számára a magyar név viselését.

Ez elé semmiféle akadályt gördíteni nem lehet. A főiskolai hallgatóság is teljes erővel csatlakozott már ehhez a mozgalomhoz.

Végtelenül szomorú látvány, hogy csak minden tízedik cégtáblán talál az ember magyar nevet.

Erről most megbízottaim statisztikát készítenek és ezt a Ház elé akarom vinni. A névmagyarosítás megkönnyí-

**Éppen kellő időben**  
megjelent a Rudolf Mosse r.-t.

## Magyarország Ujságkatalógusa

amelyet ezen hirdetőiroda régi és újonnan jelentkező ügyfeleinek ingyen és bérmentve megküld a

**RUDOLF MOSSE R.-T.**  
hirdetőiroda Budapest, IV. Váci-utca 18. Rudolf Mosse-Ház.  
Telefon Aut. 835 83 835-85.

tésére mindent meg kell tenni.

Országos akciót indítunk és azt hiszem, hogyha a belügyminiszter látja a kialakuló nagy közhangulatot és saját pártjának hangulatát, engedni fog mostani merev álláspontjától.

Hogy, csak egyre mutassak rá, milyen lehetetlen dolog volt most is, hogy Miss Hungáriának, Papsz Máriának, idegen neve volt és idegen néven szerepelt Glykaisz Gyula, a kitűnő magyar vívó is.”

## HIREK.

— **Le árták a Déri-kertet a fogalom elől.** A városi hatóság intézkedésére csütörtökön déli 12 órakor a Déri-kertet a közönség elől lezárták. Ennek az intézkedésnek az a háttere, hogy az utóbbi napokban erősebb fagy volt, amely azonban a déli órában felengedett s ilyenkor nagy sár volt a Déri-kert utjain. A parkban sétáló közönség, hogy ezt kikerülje, ilyenkor nem nézte azt, hogy füre és palántára lépni nem szabad, hanem irtalmatlanul mindent legázolt. A közönség ezen rossz szokásának gátat vetendő, zárta le a hatóság rövidebb időre a Déri-kertet, amíg a mostani sáros állapotokon túl leszünk.

— **Szünet a Ker. Ifjak Egyesületének önképzőkörében.** A Kereskedő Ifjak és Magántisztviselők Egyesületében minden hét csütörtökön tartani szokott önképzőköri licéális előadások március 6-ig szünetelni fognak az Egyet március 1-én megtartandó műsoros farsangi estjének előkészítése miatt.

— **Kérelem.** A Liszt Ferenc-Kör áll. eng. zeneiskola azon kéressel fordul a február 16-i (vasárnap) d. u. fél 5 órakor a Nemzeti Szálló hangversenytermében megtartandó első nyilvános növendék hangversenyen szereplő növendékek szüleikhez, rokonaihoz és ismerőseihez, hogy virágok, vagy ajándékok küldéséül eltekinteni sziveskedjenek, mert azokat a növendékeknek az iskola szabályai értelmében nem lehet átnyújtani.

— **A Bajai Sport Egyesület felhívása.** Az egyesület felkéri mindazokat, akik a február hó 15-iki, szombat esti műsoros estjére tévedésből meghívót nem kaptak s arra igényt tartanak, forduljanak Fazekas István rendezőhöz.

— **Megjelent a tyukászati szaklap** A Bács-Bogrog vármegyei Fajbaromfi, Galamb és Nyultenyésztők Egyesületének hivatalos lapjának, az Értesítőnek, II.

évf. 2-ik száma most jelent meg dr. Knézy Lehel ügyvéd felelős szerkesztésében. Közli az Egyesület vasárnapi közgyűlésének meghívóját, cikket hoz a galambok ápolásáról és a házinyul tenyésztéséről. Ezenkívül apró egyesületi híreket közöl.

## A budapesti Royal Orfeum vendéglátóinak főbb attrakciói.

Fredony, a százarcu komédiás, a világhírű átváltozó művész, Titzé-Tarasov és Mlle. Lydina, az orosz Djagileff ballett legelső táncosai, Johnny Comp. mulatságos dressurája, Amedeo, Amerika legnépszerűbb manipulátora, 2 Glowers, modern gladiátorok és Barry Boys, londoni táncosok.

A magyar műsor kiemelkedőbb erősségei: Sugár Flóri, Erckövy László, Sárossy Mihály, Rolkó József, Somlár Stefi, Simó Mancsi és Perényi József.

Az előadást Zerkovitz Béla igazgató budapesti üvvözlettel vezeti be és az ő személye garancia a három órás műsor stílusának, nivójának és művészi értékének. A zenekart Márkus Alfréd, a világhírű zeneszerző karmester dirigálja.

## Rádió.

- Péntek, február 14.**
- 3:00: Piaci árak és árfolyamhírek.
  - 4:15: Dévai Janka novellái.
  - 4:45: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek.
  - 5:00: Manchen Mariska rádiódélutánja
  - 5:00: Szórakoztató zene.
  - 7:00: Bodor Aladár novellái.
  - 7:25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás szinlapjának felolvasása.
  - 7:30: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése.
  - 10:30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
  - Majd: Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye.
- TELEFONHIRMONDO: A műsor egész nap azonos a rádióval.

Vitéz Rapcsányi István Bajja, Bezeredy utca 5. szám alatt fajtiszta mándoki

**rózsa burgonya,**  
egy vető magnak, mint étkezési célra elsőrendű. 50 kgrm-tól á 13 filléres árában kapható.

Izléses nyomtatványokat készít a **Corvin-nyomda.**

Febr.10-tól febr.17-ig.  
reggel fél 8 óráig

**Dr. Makray László Gyarmati Emil**  
gyógyszerész patikája tart  
**éjjeli szolgálatot.**  
Az Orvosi Gyógyszertár vasárnap délután is nyitva áll a közönség rendelkezésére.

**U-R-A-N-I-A**

1930. február hó 15-én, szombaton délután 6, este fél 9 órakor.  
1930. február hó 16-án, vasárnap d. u. fél 4, 6 és este fél 9 órakor.

**Banky Vilma és Ronald Colman**  
együttös felléptével az idény legszebb filmje

**Bosszu éjszakája.**  
Egy igaz szerelem története 10 felvonásban.

**Strandsellők kapitánya.**  
Vigjáték 8 felvonásban. — Főszerepben: Andre Mattoni és Iris Arlan.

**Híradók.**

**CORSO MOZI**

1930. február hó 15-én, szombaton d. u. 6 és este fél 9 órakor.  
1930. február hó 16-án, vasárnap d. u. fél 4, 6 és este fél 9 órakor.

**Kellermann testvérek.**  
Két férfi harca egy nőért 8 felvonásban.  
Főszerepben: Olga Csehova, Jameson Thomas és Paul Henckels.

**Pardon, pardon Szenyóra...**  
Világhírű melódia filmváltozata 8 felvonásban, énekbetéttel, amelyet **Kovalcsik József úr ad elő.**  
Főszerepben: Carmelló Myers, Mildred Harris Chaplin.

Legkönnyebben fűthetők a **HERAKLIT** lemezekkel épült lakások

Heraklit a legtökéletesebb hang, hő és nedvesség szigetelő

Egyedárusító: **Pollák József** fakereskedő, Baja.

**ETERNIT**  
anyageladási és  
tetőfedési  
vállalat.

Telefon: 290.



CSAK „ETERNIT” VÉDSZÓVAL JELÖLT PALA ÉS CSŐ VALÓDI.  
ETERNIT MŰVEK: HATSCHKE LAJOS, BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT. 33; GYÁR: NYERGESÚJFALU.

Lerakatok:

DELY Géza  
fatelepein.

Telefon: 105.

**ETERNIT UDVAR** BAJA, BUDAPESTI-UT

December 18-tól már kapható a **„Béjé 302”** hálózati készülék,

a legmodernebb csodacsövekkel. Rendkívüli teljesítmény, kristálytisztá zenei hang, versenykivüli kedvező ár. Elenyésző üzemköltség.

Standard, Telefongyári és Philips készülékek váltó-, és egyenáramra 6-12-18 havi kényelmes részletfizetésre eredeti budapesti áron.  
Díjtalan bemutatás!

**BRUSZT JÓZSEF** okl. gépészmérnök  
elektró- és rádiótechnikai vállalatának.  
BAJA, Szent István-tér 4. — Telefon 255.

**Butort**

Pollák Józsefnél,

délmagyarország legnaggyobb butorgyárában vásároljon.

A SINGER VARRÓGÉPEK MEGIS A LEGJOBBAK!

**Szép konyha**

jól felszerelve a háziasszony büszkesége, öröme Rosszul felszerelt konyhában a főzés kín.

**Főzőedényeket**

kevés pénzért, ma már jól, beszerezhetünk

**Kréneisz Géza**  
vasúzetében.

Az idei fűtési idény szenzációja, ahogy az új mosott 7000 kalóriás **PÉCSI BRIKETTEK** szobafűtésre beváltak.

**Tojásbrikett ! Dunabrikett**

kb. 12 dkg. tojás alakú, alkalmas főleg felültöltő és központi fűtéses kályhákba köttianyag nélkül 1500 atm. nyomáson préselve kb. 15 dkg-os prizmákban minden kályhában

Megfelelő módon égetve, legjobban „KALOR” kályhában elkoszosodnak, mint koks, szag- korom- és salakmentesen égnek tovább és egyenértékűek a gázkokszal és poroszszénnel. Felannyit sem fog költeni szobafűtésre, mint eddig.

KÉRJEN HASZNÁLATI UTASÍTÁST!

**A. D. G. T.**

**pécsi kőszénbányáinak képviselője**

**SCHÖN** és **BAJAI** szénagykereskedők.

BAJA,  
Haynald-u. 13.  
Telefon 26.



SZEGED,  
Kölcsey-u. 11.  
Telefon 21-01.

**Itt az alkalom**

hogy penészesedő szalmáskáját eldobja és helyébe csekély

**P 16** -ert

acélsodrony ágybetétet rendelhessen nálunk, mely olcsó, tartós, szag- és feregmentes, ennélfogva egészséges.

kaphatók

**UTRY-nál**

Erzsébet kir.-né u. 38. Tel. 280.

**Zongora**

(rövid) eladó vagy bérbeadó  
Petőfi Sándor utca 27. sz. alatt.

Az egész életben hű barát



**SINGER**  
VARRÓGÉP.

Kedvező fizetési feltételek.  
Háromhavi részletek.

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

A valódi Hatschek-féle

**Eternit**

**Pala és cső**  
Könnyű, törhetetlen,  
fagy- és tűzmentes.

Főelárusító:  
**GOLDSCHMIDT LAJOS**  
utóda,

**Zádor Oszkár**

**Tetőfedési vállalata Baja, Sugovica parton. Telefon 210.**



ETERNIT MŰVEK: HATSCHKE LAJOS, KÖZPONTI UDVAR, BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT. 33; GYÁR: NYERGESÚJFALU.

Lerakatok:  
**Wildmann Kálmán**, Dezső  
Gara.

**Liebhauser Lőrinc**  
Vaskut.

**Erdős István**  
Érseksanád.

**Kálmár Sámuel**  
Nemesnádudvar.

**Wittner Márton**  
Bácsbokod.

**Kovács János**  
Bátmonostor.